

แบบประเมินบทความ/งานวิจัย สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

ชื่อบทความ (ภาษาไทย) : คุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดตราด

(ภาษาอังกฤษ) : Quality of life of Grassroots Economic People of Trat province

หัวข้อการพิจารณา

หัวข้อ	คะแนนประเมิน					ข้อแก้ไข / ข้อเสนอแนะ
	1	2	3	4	5	
1. บทคัดย่อ					✓	
2. Abstract					✓	
3. บทนำ					✓	
4. วัตถุประสงค์การวิจัย/การศึกษา				✓		
5. วิธีการวิจัย/วิธีการศึกษา				✓		ควรระบุขั้นตอนการวิจัยให้ละเอียด อย่างน้อย 400
6. ผลการวิจัย/ผลการศึกษา				✓		
7. สรุปผลการวิจัย/สรุปผลการศึกษา				✓		สรุปผลโดยย่อ และสรุปประเด็นตรง สำคัญ ๑๕-๒๐ บรรทัด
8. อภิปรายผล/ข้อเสนอแนะ				✓		อภิปรายผลควรสรุปประเด็นที่พบ ไว้ให้ชัดเจน พร้อมเสนอข้อคิด เห็นอย่างละเอียด
9. เอกสารอ้างอิง				✓		ต้องให้ชื่อ
10. ความใหม่และคุณค่าทางวิชาการ				✓		ต้องให้วันที่ตีพิมพ์ ปีที่จัดทำ - ๑๙ ใหม่และคุณค่าทางวิชาการ

(อาจมีเอกสารแนบหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม - ถ้ามี)

คุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดตราด

ธัญญาณี นิยมกิจ และ พิศิษฐ์ ชัยสุวรรณถาวร

ชื่อหน่วยงาน (ภาษาไทย)

E-mail: thunyanee.n@bru.ac.th

บทคัดย่อ

การทำความเข้าใจในคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มอาชีพระดับเศรษฐกิจฐานรากของประเทศในสถานการณ์การแพร่กระจายของโควิด 19 จะเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่สำคัญต่อการกำหนดแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จากความสำคัญดังกล่าวการวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดตราด และเพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดตราด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาแบบอิสระทั้งหมดจำนวน 400 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด กลุ่มประชากรมีคุณภาพชีวิต ดังต่อไปนี้ ด้านสุขภาพร่างกาย มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ด้านจิตใจ มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ด้านสิ่งแวดล้อมมีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี และคุณภาพชีวิตโดยรวม มีระดับคุณภาพชีวิตใน ระดับดี 2) ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่ประกอบอาชีพ พบว่ากลุ่มอาชีพหาบเร่/แผงลอยมี คุณภาพชีวิตดีกว่ากลุ่มอาชีพลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/รับจ้างทั่วไป กลุ่มอาชีพหาบเร่/แผงลอยมีคุณภาพชีวิตดีกว่า กลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/รับจ้างทั่วไปมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ากลุ่มผู้ประกอบการรายย่อย ห้องแถว/โซ่ห่วย กลุ่มอาชีพลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/รับจ้างทั่วไปมีคุณภาพชีวิตดีกว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่ม ผู้ประกอบการรายย่อยห้องแถว/โซ่ห่วยมีคุณภาพชีวิตดีกว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานราก

Quality of life of Grassroots Economic People of Trat province

ชื่อนามสกุล (ภาษาอังกฤษ)

Faculty of Management Sciences, Rambhai Barni Rajabhat University

E-mail: thunyanee.n@rbru.ac.th

Abstract

Understanding quality of life especially grassroots economic people of the country during COVID 19 pandemic would be one of the important of information for developing ways to improve people's quality of life. Due to important of the situation awareness, the study aimed to study quality of life of grassroots economic people of Trat province and aimed to compare quality of life of grassroots economic people of Trat province. This study was a quantitative research using questionnaire to collect data. Random sampling was used for selecting 400 samples.

The study indicated that 1) The level of grassroots economic people of Trat province which are physical domain, psychological domain, social relationships were in a good level. 2) The comparison results of total quality of life of grassroots economic people in a sector of hawker stalls were in a good level. Quality of life of grassroots economic people in a sector of employee or general contractor with income less than 15,000 bath were in a good level. Quality of life of grassroots economic people in a sector of small entrepreneur/shop were in a good level. Quality of life of grassroots economic people in a sector of community enterprise group were in a good level. The level of quality of life of hawker stalls were lower than small entrepreneur/shop.

Keywords: Quality of life of people Grassroots Economy

บทนำ

การแพร่กระจายของเชื้อโรคSARS-CoV-2 หรือ COVID-19 ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากร มาตรการการควบคุมการกระจายของโรคเพื่อลดความรุนแรงของสถานการณ์การติดเชื้อหลายมาตรการส่งผลกระทบต่อการประกอบอาชีพและรูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชน การศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว จึงมีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพชีวิตของกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นที่เป็นรากฐานของประเทศ การขับเคลื่อนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากให้มีความเข้มแข็ง สนับสนุนให้ประชาชนทุกคนมีสิทธิเสรีภาพในการใช้ทรัพยากร และรับบริการทางสังคมอย่างเสมอภาคและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาประเทศ ดังที่ได้ปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ฉบับที่ 9 จนถึง 12 (พ.ศ.2545 – พ.ศ.2564) ซึ่งยึดหลักสำคัญของการใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาที่ยั่งยืน และคนเป็นศูนย์กลาง ต้องการลดความเหลื่อมล้ำ แก้ไขปัญหาความยากจน และสร้างความเสมอภาคให้กับประชาชน นับตั้งแต่ปีพ.ศ.2556 จนถึงปี พ.ศ. 2560 จำนวนคนจนของประเทศไทยมีแนวโน้มที่ลดลงอย่างต่อเนื่อง จากจำนวน 7.3 7.1 4.8 5.8 และ 5.325 ตามลำดับ แต่ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ของรายได้ของคนไทย ในปีพ.ศ.2556 มีค่าเท่ากับ 0.465 ในปีพ.ศ.2558 มีค่าเท่ากับ 0.445 และในปีพ.ศ.2560 มีค่าเท่ากับ 0.453 ค่าซึ่งสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของรายได้ของคนไทยกลับมีค่าที่สูงขึ้น มีทิศทางที่สวนทางกับจำนวนคนจนที่มีแนวโน้มที่ลดลง อย่างไรก็ตามจังหวัดจันทบุรีเป็นจังหวัดหนึ่งในโซนภาคตะวันออก มีค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) ของรายได้ ในปีพ.ศ.2556 มีค่าเท่ากับ 0.398 ในปีพ.ศ.2558 มีค่าเท่ากับ 0.40 และในปีพ.ศ.2560 มีค่าเท่ากับ 0.449 สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาคุณภาพชีวิต ความเหลื่อมล้ำที่ยังมีอยู่ โดยความเหลื่อมล้ำเป็นความไม่เท่าเทียมกันระหว่างประชาชนผู้ที่มีโอกาสและประชาชนผู้ที่ไม่มีโอกาสในการใช้ทรัพยากรและสวัสดิการต่างๆ ในสังคมเนื่องจากประชาชนผู้ที่มีโอกาสและผู้ที่ไม่มีโอกาสมีต้นทุนทางสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ประชาชนยังได้รับผลกระทบจาก COVID-19 แต่ยังคงขาดข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของประชาชนในช่วงเวลาดังกล่าวดังนั้นการศึกษาคูณภาพชีวิตของประชาชนจึงมีความสำคัญ และเป็นตัวชี้วัดหนึ่ง ในการการขับเคลื่อนยกระดับคุณภาพชีวิตกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากให้มีความมั่นคงและยั่งยืน เพื่อให้กลุ่มเศรษฐกิจฐานราก ยกระดับรายได้ มีความกินดีอยู่ดีสามารถช่วยเหลือและพึ่งพาตนเองได้ เพื่อที่เป็นส่วนหนึ่งให้ประเทศขับเคลื่อนให้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ดังนั้นการวัดคุณภาพชีวิตกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในช่วงเวลาที่มีการแพร่กระจายของCOVID-19 จึงเป็นการช่วยสะท้อนคุณภาพชีวิตกลุ่มเศรษฐกิจ ทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผลจากการศึกษายังสามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษาในพื้นที่อื่น และสะท้อนข้อมูลคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผน การกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ เพื่อยกระดับคุณภาพของกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากได้อย่างมีประสิทธิภาพ มั่นคงและยั่งยืน และเพื่อให้ภาคีรัฐบาลได้ทราบถึงการใช้นโยบายเศรษฐกิจต่างๆ ในการขับเคลื่อนพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดตราด
- 2) เพื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดตราด

นิยามศัพท์

กลุ่มเศรษฐกิจฐานราก ได้แก่ กลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพ พ่อค้าแม่ค้าขายเร่แผงลอย รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ผู้ประกอบการรายย่อยห้องแถว/โชว์ห่วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน (มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย,2559)

คุณภาพชีวิต หมายถึง ความพึงพอใจในการดำรงชีวิต การมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่อาศัยอยู่ในจังหวัดตราด ในด้านคุณภาพชีวิตทางด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม (ปรางทิพย์ ภักดีศรีไพรวัลย์,2559)

- 1) ด้านร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายส่วนบุคคลในชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพของร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ความรู้สึกสุขกาย ไม่มีความเจ็บป่วยทางร่างกาย การรับรู้พลังกำลังในการใช้ดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้การได้นอนหลับที่ดี การรับรู้ความพึงพอใจในการทำกิจกรรมในใช้ประจำวัน การรับรู้ว่าตนเองไม่ต้องพึ่งพายาหรือการรักษาทางการแพทย์ การรับรู้ความสามารถในการทำวัตรประจำวัน การรับรู้ด้วยตนเองและไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เป็นต้น
- 2) ด้านจิตใจ คือ การรับรู้สภาพทางด้านจิตใจในชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้ความพึงพอใจในชีวิตที่มีความสงบความสุข และมีความหวัง การรับรู้ความภูมิใจที่มีสมรรถภาพในการทำงาน การรับรู้ความพึงพอใจภาพลักษณ์ความภูมิใจในตนเอง การรับรู้ทัศนคติทางบวกที่มีต่อตนเองและการรับรู้ความเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเอง เป็นต้น
- 3) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม คือ การรับรู้สภาพความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่นในชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้ว่าตนเองรับรู้การเข้าสังคมผูกมิตรกับคนอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้เป็นผู้ให้คอยช่วยเหลือผู้อื่น และการรับรู้ในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์และอารมณ์ทางเพศ เป็นต้น
- 4) ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้สภาพเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสังคมต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้ว่าตนเองมีอิสระในการใช้ชีวิตที่มีความมั่นคงและปลอดภัย การรับรู้ว่าตนเองมีที่อยู่อาศัยที่ดี การรับรู้ว่าตนเองมีชีวิตในการใช้จ่ายใช้สอยในการดำเนินชีวิต การรับรู้ความสะดวกสบายในทางด้านการบริการทางสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ว่าตนเองได้มีกิจกรรมสันทนาการและกิจกรรมในเวลาว่าง การรับรู้ว่าตนเองได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและสามารถเดินทางไปไหนอย่างสะดวกสบายและมีอิสระ เป็นต้น

ประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานราก หมายถึง ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดตราด ที่มีอายุ 20 ปีขึ้นไปแต่ไม่เกิน 60 ปี และเป็นกลุ่มประชาชนที่ประกอบอาชีพ พ่อค้าแม่ค้าขายแร่แผงลอย รับจ้างทั่วไป ลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท ผู้ประกอบการรายย่อยห้องแถว/ไขว่ห่วย กลุ่มวิสาหกิจชุมชน (ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวัลย์, 2559)

ค่าสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini Coefficient) เป็นเครื่องมือในการวัดความไม่เท่าเทียมในรูปของสัดส่วน Gini ratio ซึ่งค่าอยู่ระหว่าง 0 กับ 1 ยิ่งเข้าใกล้ 1 มากเท่าไรแสดงว่าความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ยิ่งมากขึ้น โดยคำนวณจากการใช้ค่าของพื้นที่ Lorenze curve ของการกระจายรายได้สมบูรณ์เป็นตัวตั้งและค่าของพื้นที่ใต้เส้นการกระจายรายได้สมบูรณ์ทั้งหมดเป็นตัวหาร (สถิติแห่งชาติ, 2562)

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

คุณภาพชีวิต หมายถึง การรับรู้หรือความเข้าใจของปัจเจกบุคคลที่มีต่อสถานภาพชีวิตของตนเองตามบริบทของวัฒนธรรมและค่านิยมที่ใช้ชีวิตอยู่ และจะสัมพันธ์กับเป้าประสงค์ ความคาดหวัง มาตรฐาน และความกังวลสนใจที่มีต่อสิ่งต่างๆ คุณภาพชีวิตเป็นนิมิตที่ขอบเขตกว้างขวางครอบคลุมเรื่องต่างๆ ที่สลับซับซ้อน ได้แก่ สุขภาพทางกาย สภาวะทางจิต ระดับความเป็นตัวของตัวเอง ความสัมพันธ์ต่างๆ ทางสังคม ความเชื่อส่วนบุคคล และความสัมพันธ์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม (WHO พบใน ทิพย์วัลย์ เรืองขจร, 2554)

คุณภาพชีวิตคือการรับรู้ถึงความพอใจในการดำรงชีวิตการมีชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีในด้านต่างๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการดำรงชีวิตและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในทิศทางที่ดี ได้แก่ ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นต้องไม่ก่อให้เกิดปัญหาแก่ตนเองและสังคม (ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพรวัลย์, 2559)

ดังนั้นความหมายคุณภาพชีวิตที่ผู้วิจัยได้รวบรวมมาข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้ การดำรงชีวิตมนุษย์ที่จะคุณภาพชีวิตที่ดีในความเป็นอยู่ขั้นพื้นฐาน ทางด้านความพึงพอใจในการดำรงชีวิตทางด้านวัตถุ และความพึงพอใจในการดำรงชีวิตทางด้านจิตใจ ที่

ส่งผลถึงคุณภาพชีวิตในทางที่ดี ได้แก่สุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม โดยไม่เบียดเบียนตนเอง และสังคม

แนวคิดเศรษฐกิจฐานราก

เศรษฐกิจฐานราก คือ ระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ที่สามารถพึ่งตนเองภายในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีการช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อซึ่งกันและกัน มีคุณธรรม และเป็นระบบเศรษฐกิจที่เอื้อให้ เกิดการพัฒนาด้านอื่นๆ ในพื้นที่ ทั้งเศรษฐกิจ สังคม ผู้คน ชุมชน วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน ระบบเศรษฐกิจฐานรากหรือเศรษฐกิจชุมชน เป็นระบบเศรษฐกิจแนวราบที่ส่งผลและสร้างความสัมพันธ์ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างผู้คนในชุมชนท้องถิ่น มิใช่เป็นเฉพาะเศรษฐกิจแนวตั้งแบบปัจเจกแต่สามารถทำให้เกิดความร่วมมือ เกิดโอกาส และความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเศรษฐกิจร่วมของชุมชนกับเศรษฐกิจของปัจเจก เป็นระบบเศรษฐกิจที่มีลักษณะความร่วมมือเป็นหุ้นส่วนสร้างความสัมพันธ์ ทั้งในชุมชนท้องถิ่นและในระดับที่กว้างขวางอื่นๆ และภายนอก ระบบเศรษฐกิจฐานราก จะต้องมีความหลากหลายและการ จัดการโดยชุมชนท้องถิ่น ให้ครบวงจรมากที่สุด มีการสร้างทุนและ กองทุนที่เข้มแข็ง มีการผลิตพื้นฐาน การแปรรูป การบริการ การตลาด การผลิตอาหาร และความจำเป็นพื้นฐานเพื่อการดำรงชีวิต การอยู่ ร่วมกัน สำหรับคนในพื้นที่อย่างพอเพียง และพัฒนาเป็นวิสาหกิจเพื่อ สังคมหรือธุรกิจของชุมชนในมิติของการเกื้อกูล เอื้อเฟื้อ การมีส่วนร่วม ร่วมของคนในตำบลต่างๆ ทั้งขนาดย่อมหรือขนาดใหญ่ขึ้น โดยใช้ทั้งความรู้ที่สั่งสมในพื้นที่ หรือที่เป็นเอกลักษณ์วัฒนธรรมของพื้นที่ และมีการพัฒนาให้ทันสมัย พร้อมกับมีเทคนิค วิทยาการและความรู้ เทคโนโลยี มาพัฒนาเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับตลาด หรือสังคมเศรษฐกิจ ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้คนและชุมชนท้องถิ่นโดยรวมสามารถพึ่งตนเอง มีรายได้มากกว่ารายจ่าย และสามารถพัฒนาเป็นผู้ผลิต ผู้สร้างงานบริการต่างๆ จากท้องถิ่นที่เข้มแข็ง สร้างสรรค์หลากหลาย มีเอกลักษณ์ ทันสมัย และเชื่อมโยงกับระบบตลาดอย่างมีประสิทธิภาพ ระบบเศรษฐกิจฐานราก จะต้องมีความหลากหลาย พอเพียง เพื่อเปิดโอกาสและแบ่งปันให้คนทุกกลุ่มทุกวัยสามารถมีพื้นที่และมี โอกาสในการร่วมพัฒนาได้อย่างผสมผสานและสร้างสรรค์ รวมทั้ง สามารถเชื่อมโยงกับระบบเศรษฐกิจอื่นๆ ได้อย่างดี อย่างมีฉันทมิตร เป็นธรรม และมีความสัมพันธ์อย่างเท่าเทียม

องค์ประกอบสำคัญของเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็ง ได้แก่ 1) มีการรวมกลุ่ม เพื่อสร้างพลังในการทำงานร่วมกัน ความสามารถที่จะเจรจาต่อรองและประสานงานทั้งภายใน และกับภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ 2) มีการจัดการระบบการเงินของชุมชน การบูรณาการทุน ร่วมกัน มีกองทุนของชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถเป็นกลไกการเงินของชุมชนในการพัฒนาทั้งเศรษฐกิจสังคม อาชีพ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมของชุมชน และของคนในชุมชน 3) มีระบบการจัดการทุนชุมชนที่ครอบคลุมทุนทางสังคม ทุนคน ทุนพุทธิพยากร วิถีวัฒนธรรมภูมิปัญญา อัตลักษณ์ของชุมชนท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ 4) มีระบบข้อมูลที่ทันสมัยรอบด้านทั้งภายใน และ ภายนอก เพื่อการวิเคราะห์ระบบของท้องถิ่น อาชีพ รายได้ รายจ่าย การผลิต ฐานเศรษฐกิจ ที่ดิน ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน ข้อมูลความรู้ระบบเศรษฐกิจเกี่ยวข้องภายนอก เป็น ฐานสำคัญในการวางแผนชุมชน การวางแผนเพื่อการตัดสินใจ การติดตาม วัดผลและรายงานผล 5) มีระบบการผลิตของชุมชนทั้งขั้นพื้นฐานและ ก้าวหน้า ที่ได้มาตรฐาน มีมูลค่าเพิ่มและสามารถเชื่อมโยง ระบบเศรษฐกิจภายนอกได้ 6) สร้างความร่วมมือในทุกระดับและทุกมิติ เพื่อให้เกิด ความร่วมมือให้บรรลุเป้าหมายและสัมพันธ์ภาพที่ดี ทั้ง ระดับกลุ่มต่อกลุ่ม กลุ่มกับชุมชน ตำบล อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค หรือรวมตัวกันเป็นเครือข่ายประเด็นต่างๆ ได้ เช่น เครือข่ายเกษตรอินทรีย์ เครือข่ายข้าว เครือข่ายประมง พื้นบ้าน เครือข่ายท่องเที่ยวโดยชุมชน เครือข่ายภูมินิเวศน์วิถีวัฒนธรรม หรือการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับ หน่วยงานต่างๆ เป็นต้น 7) มีระบบการอยู่ร่วมกัน หรือเคารพกติกา จารีต ประเพณีใน การอยู่ร่วมกัน ระบบสวัสดิการการดูแลซึ่งกันและกัน และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติและสังคมใหญ่อย่างสร้างสรรค์และเกื้อกูล 8) มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำกิจกรรม การประกอบ กิจการ ทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคม หรือการดำรงชีวิต 9) มีความเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยคนในชุมชนร่วมทุนร่วม กิจกรรมหรือกิจการ ในการพัฒนาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน มี สำนึกถึงความเป็นเจ้าของร่วมกัน 10) คนในพื้นที่ของชุมชนสามารถมีส่วนร่วม มีความรู้ เรื่องราวการพัฒนาในพื้นที่รวมทั้งความรู้ในสังคมอื่นๆ มีคุณภาพ มีความมั่นใจที่จะให้ความรู้ความเห็น ร่วมคิดร่วมทำ ตื่นรู้ มีความสร้างสรรค์ มีคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน ครอบคลุมมีความเข้มแข็ง และสามารถพึ่งตนเองทางเศรษฐกิจ ได้มากที่สุด (พัฒนาชุมชน, 2562)

แนวคิดเกี่ยวกับเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต

กลุ่มองค์การอนามัยโลกได้พัฒนาเครื่องวัดคุณภาพชีวิตฉบับย่อโดยใช้วิธีการทางสถิติวิเคราะห์องค์ประกอบเหลือเพียง 26 ตัวชี้วัด โดยข้อคำถามในฉบับย่อเป็นคำถามที่มีอยู่ในสังคมการรับรู้คุณภาพชีวิตของบุคคลนั้น วัฒนธรรมและค่านิยมจะส่งผลกับเป้าหมายและความคาดหวังเกี่ยวกับมาตรฐานคุณภาพชีวิต ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ

ด้านสุขภาพ คือการรับรู้สภาพทางด้านร่างกายของบุคคล ซึ่งมีผลต่อชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพความสมบูรณ์ของร่างกาย การรับรู้ถึงความสามารถในการทำงานของตนเอง เป็นต้น

ด้านจิตใจ คือ การรับรู้ทางสภาพจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกและทางลบที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความคิด การตัดสินใจและความสามารถในการเรียนรู้ของตน เป็นต้น

ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือ และได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม

ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต การรับรู้การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสภาพแวดล้อม การรับรู้ว่าตนมีชีวิตอยู่อย่างอิสระมีความปลอดภัยและมั่นคงในชีวิต เป็นต้น สำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพชีวิตของบุคลากรฝ่ายการพยาบาล ตามแนวคิดของ (Power, Bullinger and WHOQOL Group พบใน ชุมพร ฉ่ำแสง และคณะ, 2555) เครื่องวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย (WHOQOL-BREF-THAI) โดยใช้เครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL-BREF-THAI ประกอบด้วย ข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย และอัตวิสัย จะประกอบด้วย องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน

สมมติฐานการวิจัย

กลุ่มประชากรกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่มีอาชีพที่แตกต่างกัน มีระดับคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ไม่ทราบจำนวนประชากรกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด

กลุ่มตัวอย่างการหาขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างตามวิธีการของ W. G. Cochran (Cochran, 1997 พบใน อีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ที่ระดับ ความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ .05 มีวิธีการในการคำนวณดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{e^2}$$

P = สัดส่วนของผู้วิจัยกำหนดสุ่ม 0.50

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

e = ความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างที่ระดับ 0.05

Z = ระดับความเชื่อมั่นที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96 ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{(0.5)(1-0.5)(1.96)^2}{(0.05)^2}$$
$$n = 384.16 \text{ คน}$$

วิธีการสุ่มตัวอย่าง

หลังจากผู้ดำเนินการวิจัยคำนวณกลุ่มตัวอย่าง ได้จำนวน 400 ชุด ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย โดยกลุ่มตัวอย่างวัยแรงงานที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีถึงช่วงอายุ 60 ปี โดยคณะผู้วิจัยจะแนะนำตัว พร้อมอธิบายให้เข้าใจในวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูล และขออนุญาตทำการสัมภาษณ์ หลังจากที่ได้ดำเนินการขออนุญาตและถูกสัมภาษณ์ให้มีความร่วมมือในการให้ข้อมูล ทางคณะผู้วิจัยจึงจะเริ่มสัมภาษณ์เก็บข้อมูลตามแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาเรื่อง “คุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากจังหวัดตราด” เป็นการศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบการศึกษาเชิงปริมาณโดยการใช้แบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมกลุ่มตัวอย่างโดยการใช้แบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามในครั้งนี้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตทั่วไปของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัด ตราด จำนวน 26 ข้อ โดยใช้แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยคำถามทั้งหมด 26 ข้อ มีคำถามที่มีความหมายเชิงลบ จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 2, 9 และ 11 ส่วนคำถามที่มีความหมายเชิงบวก 23 ข้อ แต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตสามารถแบ่งคุณภาพชีวิตออกเป็น 4 ด้าน

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ด้านภาวะสุขภาพร่างกาย คือ การรับรู้สภาพทางด้านร่างกายส่วนบุคคลในชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้สภาพของร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์ ความรู้สึกสุขกาย ไม่มีความเจ็บป่วยทางร่างกาย การรับรู้ผลกำลังในการใช้ดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้การได้นอนหลับที่ดี การรับรู้ความพึงพอใจในการทำกิจกรรมในชีวิตประจำวัน การรับรู้ว่าคุณเองไม่ต้องพึ่งพาหรือการรักษาทางการแพทย์ การรับรู้ความสามารถในการทำวัตรประจำวัน การรับรู้ด้วยตนเองและไม่ต้องพึ่งพาผู้อื่น เป็นต้น

ด้านภาวะจิตใจ คือ การรับรู้สภาพทางด้านจิตใจในชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้ความพึงพอใจในชีวิตที่มีความสงบความสุข และมีความหวัง การรับรู้ความภูมิใจที่มีสมารถที่ดีในการทำงาน การรับรู้ความพึงพอใจภาพลักษณ์ความภูมิใจในตนเอง การรับรู้ทัศนคติทางบวกที่มีต่อตนเองและการรับรู้ความเชื่อมั่นและมั่นใจในตนเอง เป็นต้น

ด้านภาวะสัมพันธ์ทางสังคม คือ การรับรู้สภาพความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่นในชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้ว่าคุณเองได้รับการเข้าสังคมผูกมิตรกับคนอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้เป็นผู้ให้คอยช่วยเหลือผู้อื่น และการรับรู้ในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์และอารมณ์ทางเพศ เป็นต้น

ด้านภาวะสิ่งแวดล้อม คือ การรับรู้สภาพเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในสังคมต่อการใช้ชีวิตประจำวัน เช่น การรับรู้ว่าคุณเองมีอิสระในการใช้ชีวิตที่มีความมั่นคงและปลอดภัย การรับรู้ว่าคุณเองมีที่อยู่อาศัยที่ดี การรับรู้ว่าคุณเองมีชีวิตในการใช้จ่ายใช้สอยในการดำเนินชีวิต การรับรู้ความสะดวกสบายในทางด้านการบริการทางสุขภาพ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นในการดำเนินชีวิตประจำวัน การรับรู้ว่าคุณเองได้มีกิจกรรมสันทนาการและกิจกรรมในเวลาว่าง การรับรู้ว่าคุณเองได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและสามารถเดินทางไปไหนอย่างสะดวกสบายและมีอิสระ เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษานี้ผู้วิจัยประยุกต์ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ การสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก 26 ตัวชี้วัดนำมาใช้ออกแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของบุคคล และคำถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ : แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิต

ส่วนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตทั่วไปของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด จำนวน 26 ข้อ โดยใช้แบบชี้วัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกชุดย่อฉบับภาษาไทย ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม และด้านสิ่งแวดล้อม โดยคำถามทั้งหมด 26 ข้อ มีคำถามที่มีความหมายเชิงลบ จำนวน 3 ข้อ คือ ข้อ 2, 9 และ 11 ส่วนคำถามที่มีความหมายเชิงบวก 23 ข้อ แต่ละข้อเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับแบบให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบ

กลุ่มที่มีความหมายเชิงลบมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบไม่เลยเท่ากับ 5 คะแนน

ตอบเล็กน้อยเท่ากับ 4 คะแนน

ตอบปานกลางเท่ากับ 3 คะแนน

ตอบมากเท่ากับ 2 คะแนน

ตอบมากที่สุดเท่ากับ 1 คะแนน

กลุ่มที่มีความหมายเชิงบวกมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

ตอบไม่เลยเท่ากับ 1 คะแนน

ตอบเล็กน้อยเท่ากับ 2 คะแนน

ตอบปานกลางเท่ากับ 3 คะแนน

ตอบมากเท่ากับ 4 คะแนน

ตอบมากที่สุดเท่ากับ 5 คะแนน

คำถามแต่ละข้อประกอบ มีดังต่อไปนี้

องค์ประกอบด้านสุขภาพกาย ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 10, 11, 12 และ 24

องค์ประกอบด้านจิตใจ ได้แก่ ข้อ 5, 6, 7, 8, 9 และ 23

องค์ประกอบด้านสัมพันธ์ทางสังคม ได้แก่ ข้อ 13, 14 และ 25

องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ข้อ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21 และ 22

ส่วนข้อ 1 กับ ข้อ 26 เป็นตัวชี้วัดที่อยู่ในหมวดคุณภาพชีวิตและสุขภาพโดยรวมจะไม่รวมอยู่ในองค์ประกอบทั้ง 4

ด้านสุขภาพกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธ์ทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด เมื่อได้รวบรวมเก็บแบบสอบถาม แล้วผู้วิจัยจะดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

- 1) ตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม หลังจากเก็บรวบรวมครบทั้ง 400 ชุด
- 2) บันทึกข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลและเครื่องคอมพิวเตอร์
- 3) ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของข้อมูลที่บันทึกด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์
- 4) ประมวลผลข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย
- 5) วิเคราะห์ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด
- 6) วิเคราะห์เปรียบเทียบคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด
- 7) การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานดังนี้

คุณภาพของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าเฉลี่ย

เปรียบเทียบคุณภาพประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด โดยการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน จำแนกตามอาชีพ โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวน ด้วยสถิติ เอฟ-เทส และถ้ามีความแตกต่างรายคู่ ใช้วิธีการทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีเชฟเฟร์ในการทดสอบ

เกณฑ์การแปลผล

เกณฑ์การแปลความหมาย ระดับคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลกฉบับย่อภาษาไทย มีการแปลผลดังต่อไปนี้

$$\text{ความกว้างของอันตรภาคชั้น} = \frac{(\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด})}{\text{จำนวนชั้น}}$$

เกณฑ์ในการวิเคราะห์พิจารณาจากค่าคะแนนเฉลี่ยของระดับคุณภาพประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด สามารถแบ่งได้เป็น 5 ระดับดังต่อไปนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 1.00 – 1.80	มีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดีมาก
ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 1.81 – 2.60	มีระดับคุณภาพชีวิตที่ไม่ดี
ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 2.61 – 3.40	มีระดับคุณภาพชีวิตที่ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 3.41 – 4.20	มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดี
ค่าคะแนนเฉลี่ยมีค่าอยู่ระหว่าง 4.21 – 5.00	มีระดับคุณภาพชีวิตที่ดีมาก

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยนำเครื่องมือไปทดลองใช้ กับผู้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค(Cronbach's alpha) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดลองมีค่า 0.854 ซึ่งค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวอยู่ในระดับที่ยอมรับได้

การพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้ได้พิจารณาและ ผ่านการรับรองการพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่างจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในคนของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (RBRU-Hu28/2563) และได้ดำเนินการศึกษาภายใต้ขอบข่ายของโครงการวิจัย เข้าพบกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยอธิบายให้เข้าใจในวัตถุประสงค์การเก็บรวบรวมข้อมูล และอนุญาตทำการสัมภาษณ์ หลังจากที่ได้ดำเนินการขออนุญาต และผู้ถูกสัมภาษณ์ยินยอมให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล ทางคณะผู้วิจัยจึงจะเริ่มสัมภาษณ์เก็บข้อมูลตามแบบสอบถามที่จัดเตรียมไว้ ทั้งนี้การนำเสนอข้อมูลจะไม่ผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูล และหากประเด็นใดผู้ให้สัมภาษณ์ไม่สะดวกจะให้ผู้สัมภาษณ์ก็สามารถปฏิเสธการให้สัมภาษณ์ได้

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ตอนที่ 1 ข้อค้นพบข้อที่ 1 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราด กลุ่มประชากรมีคุณภาพชีวิต ดังต่อไปนี้ 1) ระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานราก ด้านสุขภาพร่างกาย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.44 มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ด้านจิตใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ด้านสัมพันธภาพทางสังคม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี ด้านสิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.61 มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี และคุณภาพชีวิตโดยรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.56 มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี

ตอนที่ 2 ข้อค้นพบข้อที่ 2 ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตโดยรวมกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่ประกอบอาชีพ หาบแร่/แผงลอย มีคุณภาพชีวิตโดยรวมเท่ากับ 3.66 มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี กลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่ประกอบอาชีพ ลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/รับจ้างทั่วไป มีคุณภาพชีวิตโดยรวมเท่ากับ 3.42 มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี กลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่ประกอบอาชีพ ผู้ประกอบการรายย่อยห้องแถว/โชห่วย มีคุณภาพชีวิตโดยรวมเท่ากับ 3.74 มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับดี กลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่ประกอบอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีคุณภาพชีวิตโดยรวมเท่ากับ 2.88 มีระดับคุณภาพชีวิตในระดับปานกลาง เมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างด้วย(One Way Anova) พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% ดังนั้น อาชีพของกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากที่แตกต่างกันมีผลทำให้คุณภาพชีวิตโดยรวมแตกต่างกัน และเมื่อนำค่าเฉลี่ยมาทดสอบค่าความแตกต่างรายคู่ด้วยเชฟเฟร์ พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% จำนวน 5 คู่ ได้แก่ กลุ่มอาชีพหาบแร่/แผงลอยมีคุณภาพชีวิตดีกว่ากลุ่มอาชีพลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/รับจ้างทั่วไป กลุ่มอาชีพหาบแร่/แผงลอยมีคุณภาพชีวิตดีกว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มอาชีพลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/รับจ้างทั่วไปมีคุณภาพชีวิตต่ำกว่ากลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยห้องแถว/โชห่วย กลุ่มอาชีพลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/รับจ้างทั่วไปมีคุณภาพชีวิตดีกว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มผู้ประกอบการรายย่อยห้องแถว/โชห่วยมีคุณภาพชีวิตดีกว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน

สรุปและอภิปรายผล

ในช่วงเวลาที่มีการแพร่กระจายของ COVID-19 คุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราดมีคุณภาพชีวิตทางด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และโดยภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี โดยกลุ่มอาชีพประชากรเศรษฐกิจฐานรากอยู่ในระดับดีเช่นเดียวกัน คุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากในจังหวัดตราดมีคุณภาพชีวิตทางด้านสุขภาพร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และโดยภาพรวมมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี โดยกลุ่มอาชีพประชากรเศรษฐกิจฐานรากอยู่ในระดับดี ในกลุ่มสาขาอาชีพหาบแร่/แผงลอย กลุ่มสาขาอาชีพ ลูกจ้างที่มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท/รับจ้างทั่วไป กลุ่มสาขาอาชีพ ผู้ประกอบการรายย่อยห้องแถว/โซ่ห่วย มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับดี แต่ในกลุ่มสาขาอาชีพ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับปานกลาง

ข้อเสนอแนะ

เพื่อประโยชน์ในการยกระดับคุณภาพชีวิตของกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากให้ยั่งยืน ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการศึกษาเพิ่มเติม ดังนี้

1. ด้านสุขภาพกาย ควรศึกษาถึงความจำเป็น และแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากได้รับการดูแลสุขภาพกายให้ได้รับสิทธิในการรักษาสุขภาพทั้งจากนโยบายของรัฐ หรือหน่วยงานที่เข้าไปบริการเพิ่มเติมให้กับประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานราก เพื่อให้มีความรู้ด้านการส่งเสริมสุขภาพ วิธีการป้องกัน และดูแลตนเองเบื้องต้น เพื่อการมีสุขภาพที่ดีในระยะยาวของประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานราก
2. ด้านจิตใจ ควรศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพจิต เพราะจากข้อมูลของการวิจัยพบว่า ประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากสุขภาพจิตมีความรู้สึกไม่ค่อยดี ท้อแท้ หดหู่ กังวล ซึมเศร้า เป็นต้น ควรมีการส่งเสริมดูแลให้ความรู้ในการดำเนินชีวิตที่ดี มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้มีความรู้สึกผ่อนคลายและการสร้างมุมมองในแง่บวกในการดำเนินชีวิต เพื่อประโยชน์ในการกำหนดนโยบายส่งเสริมและจัดกิจกรรมให้มีความรู้กับประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากเพื่อมีคุณภาพชีวิตด้านจิตใจที่ดีในระยะยาว
3. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ควรมีศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการกระตุ้นความสัมพันธ์ของคนในชุมชน แนวทางของกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและส่งเสริม โดยให้ความสำคัญการทำกิจกรรมร่วมกันในชุมชนและต่างชุมชน เพื่อเป็นส่งเสริมกระตุ้นความสัมพันธ์ของคนภายในชุมชนและต่างชุมชน เพราะจากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากยังขาดการปฏิสัมพันธ์การผูกมิตรกับคนอื่น
4. ด้านสิ่งแวดล้อม ควรมีศึกษาเกี่ยวกับความต้องการการให้บริการทางด้านสาธารณสุขและสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานตามความเหมาะสม เพื่อเสริมสร้างให้การดำเนินชีวิตที่ดีขึ้น เนื่องจากการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มเศรษฐกิจฐานรากยังไม่ได้ใช้บริการทางด้านสาธารณสุข และสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง ไฟฟ้า น้ำประปา การระบบการคมนาคมขนส่ง ภัยธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

เอกสารอ้างอิง

คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. (2562). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12.

[Online]. เข้าถึงจาก https://www.nesdb.go.th/ewt_dl_link.php?nid=8309&filename=index. 23 ตุลาคม 2562

ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ พิมพ์ครั้งที่ 8, สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี วิทยุวลัย เรื่องขจร. (2554). วิทยาศาสตร์เพื่อคุณภาพชีวิต. สงขลา : คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี,

มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

บริหารการทะเบียนกรมการปกครอง. สำนัก. (2562). สถิติประชากรและบ้าน-จำนวนประชากรแยกอายุ [Online]

เข้าถึงจาก ://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age.php[2562, ตุลาคม 23]

ปรางทิพย์ ภักดีศิริไพโรจน์. (2559). การศึกษาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชนบ้านแสนตอ หมู่ 11 ตำบลท่าผา อำเภอกะลา
จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย. (2559). การจัดทำดัชนีคุณภาพชีวิตของประชาชนฐานรากปี 2559. เอกสารวิจัย เสนอต่อธนาคาร
ออมสิน

สถิติแห่งชาติ, สำนักงาน. สถิติรายได้และรายจ่ายของครัวเรือน. (ออนไลน์).

แหล่งที่มา : <http://statbbi.nso.go.th/staticreport/page/sector/th/08.aspx>. 2562